

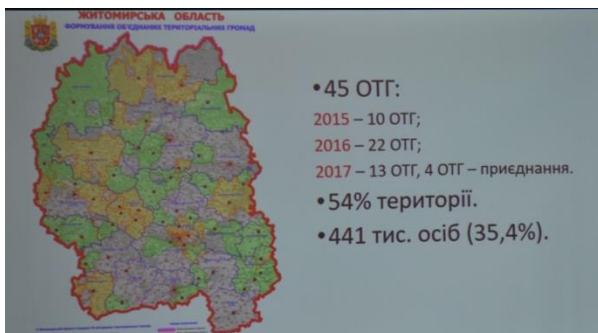
ГОВОРИ!

ЕКОНОМІКА

ОТГ Житомирщини: досвід, що надихає

Валентина Бикова

Житомирщина – один із лідерів впровадження адміністративно-територіальної реформи. Зараз з 328 колишніх сільських, селищних та міських рад тут утворено 45 ОТГ, що об'єднали третину населення регіону, яке мешкає на половині площі всієї області. Тож Житомирщина по праву займає друге місце серед кращих регіонів по створенню та розвитку об'єднаних територіальних громад. Найбільша за територією ОТГ займає понад 2 тис. км², а найбільша за кількістю об'єднала 36 тис. мешканців.

Деякі з ОТГ вже мають неабиякий бюджет. Наприклад, в Ушомирській ОТГ власний дохід на одного мешканця становить майже 4 тис грн. Це найкращий показник для Житомирської області та шосте місце по країні. Новостворені громади отримують фінансову підтримку з держбюджету. Лише у поточному році на фінансування 33 проектів з Державного фонду регіонального розвитку було виділено майже 135 млн гривень. Субвенції на реалізацію 671 проектів у соціально-економічній галузі склали понад 115 млн грн.

Я вирішила на власні очі подивитись, як працюють ОТГ на Поліссі. У рамках туру, що його організував Харківський прес-клуб,

журналісти з Донецької та Луганської областей відвідали Житомирщину та особисто поспілкувалися з головами та мешканцями об'єднаних громад.

Поїздка розпочалася зі знайомства з Житомирським центром розвитку місцевого самоврядування, пріоритетами якого є сприяння створенню ОТГ навколо центрів економічного росту та здійснення заходів щодо забезпечення процесу приєднання територіальних громад. Центр забезпечує методичну та організаційну допомогу об'єднаним громадам з питань підготовки проектів та стратегій розвитку, проводить навчальні тренінги, круглі столи, конференції для голів, старост і депутатів ОТГ. Багато заходів відбувається у формі виїзних консультацій до новостворених громад. Коло питань, підтримку в яких здійснює Центр розвитку, досить широке: міжмуніципальне співробітництво, енергоменеджмент, підготовка грантових проектів, стратегічне планування, управління фінансами, створення Центрів підтримки малого та середнього бізнесу, розвиток туризму, розбудова та функціонування ЦНАПів тощо.

Сергій Романович, експерт з децентралізації Житомирського центру розвитку місцевого самоврядування, дивиться на ситуацію досить тверезо та без «рожевих окулярів». За його словами, Житомир, як і інші міста обласного значення по всій Україні, випали з процесу об'єднання у громади, оскільки вони вже мають достатньо повноважень та необхідні бюджети для вирішення нагальних питань. Тож обласні центри зараз не зацікавлені приєднувати до себе території, в які потрібно додатково вкладати гроші, відновлювати та розвивати там інфраструктуру.

Також експерт зазначив, що деякі новостворені ОТГ витрачають гроші не на розвиток, а на «проїдання». За його словами, є громади, в яких близько половини власних надходжень іде на утримання апарату. Переважно, це ОТГ з кількістю населення 2 000-3 000 людей, що не є спроможними: не мають власних кадрів, інфраструктури та приміщень. Як правило, це громади, які об'єдналися навколо сіл, де переважають

люди пенсійного віку, а працездатні виїхали до районних, обласних центрів, до Києва, або за кордон.

«Ми говоримо про те, що жодного розвитку в таких громадах не відбувається і не може бути. Тому рано чи пізно постане питання, яка їх подальша доля. Можливо, буде доцільніше приєднатися до більш спроможних, до більш потужних ОТГ, в яких розвивається місцева економіка, де є кадри, інфраструктура, за рахунок чого можна розвиватись», – підкреслив Сергій Романович.

«Зараз громади знаходяться на етапі становлення. Хай пройде ще рік, тоді ми зможемо робити прогнози. Але однозначно можу з упевненістю сказати, що ті громади, які об'єдналися навколо міст районного значення, навколо потужних селищ, вони демонструють успіх. Приблизно це 60-70%. Ми зараз не женемося за кількістю, це вже пройдений етап. Ми женемося за результатами, за показниками, за спроможністю, для того, щоб громади ставали все більш і більш потужними», – зазначив експерт.

Однією з найуспішніших громад Житомирщини є Високівська ОТГ. Її ми і відвідали першою.

Високівська ОТГ була створена однією з перших на Житомирщині у жовтні 2015 р. Її площа – майже 100 км². У п'яти населених пунктах, що об'єдналися, мешкає 2500 мешканців. Перед об'єднанням сумарний бюджет всіх сіл, що входять до ОТГ, складав 1,3 млн грн., зараз – 13,3 млн грн, отже за два роки він виріс удесятеро. У громаді реалізується 11 проектів за рахунок бюджетних коштів та 4 інвестиційних проекти.

Очолює Високівську ОТГ Микола Миколайович Бардук, який до обрання головою громади протягом 15 років був селищним головою.

«Ми були першими, але ні хвилини сумніву не було - чи об'єднуватися, чи ні, – розповідає Микола Бардук. – Не можу сказати, що ми до об'єднання сиділи та нічого не робили. Проводили газ по селах, освітлення, займалися іншими питаннями. Але раніше брак ресурсів не дозволяв нам зробити ривка. У 2015 році, завдяки децентралізації, ми встали з колін. До того за 15 років, коли я працював на посаді, кошти сільського бюджету із залученням коштів складали аж 30 тисяч гривень. Перший рік децентралізації – для нас це був шок. Ми підраховували, що громада завдяки об'єднанню отримала 9,1 млн грн. з трьох державних

фондів. У першу чергу, це ДФРР – 4,6 млн грн. на термосанацію Високівської гімназії, в другу чергу, це Фонд соціально-економічного розвитку – 1,8 млн гривень і Фонд на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад, де ми отримали 2,8 млн грн.

Що ми на них зробили? Взагалі в нас пріоритети такі: якщо розвиток громади, то розвиток гармонійно всієї території, всіх п'яти населених пунктів, а не тільки центру. У 2016 році, коли робили термосанацію Високівської гімназії, кошти були виділені на будівництво дороги в селі Городище – 1,5 км, на будівництво дороги в селі Забріддя – 1,2 км, будівництво доріг в селі Осники – десь кілометр, і в Щеніїві, найменшому нашому населеному пункті, зробили опалення сільського клубу та ремонт фасаду. В цьому році півмільйона гривень було вкладено у внутрішній ремонт ФАПів. Ми їх привели до ладу, щоб людям було комфортно. Тобто в кожному населеному пункті люди побачили зміни», – зазначив голова Високівської ОТГ.

Високівська гімназія, до якої ми завітали разом з головою ОТГ – гарний двоповерховий будинок, ошатний та дуже теплий. За словами директорки Лариси Бардук, тут навчаються 165 школярів з населених пунктів Високе та розташованої неподалік Осники.

«За часів децентралізації тут реалізовано проект «Реконструкція і санація будівель Високівської гімназії», – розповідає директорка. – Здійснено утеплення, замінено покрівлю, встановлено нову котельню на альтернативному опаленні – деревина замість газу. Вона забезпечує хороший температурний режим у закладі, а по коштам – економніше у 5 разів. Сьогодні за добу спалюється приблизно 1 кубометр дров, а до цього спалювалось 300 кубів газу. Котельня побудована з перспективою на опалення дитячого садочка, що буде поруч. А ось від обігріву шкільної їдальні ми відмовились, бо забагато тепла втрачається на транспортуванні. Замість того там встановлено 2 теплові насоси».

«Зараз ми працюємо над створенням культурно-освітніх просторів у наших селах, – додає Микола Бардук. – В Забрідді вже створено: клуб, дитячий садочок та школа розміщені на одній території, опалюються з однієї котельні, що дає економію енергоресурсів.

По Високому ми були включені до державної програми будівництва спортивних майданчиків зі штучним покриттям. Громада готова співфінансувати 50:50 разом з

держбюджетом, щоб створити в селі сучасний дитячий майданчик.

Зараз ми подали проект до ДФРР, щоб в нас всі 5 населених пунктів освітлювались, – із захопленням продовжує Микола Миколайович. – Тут ви бачите старі світильники, а в Забрідді зараз триває демонтаж, там буде встановлено світлодіоди. Це не данина моді, а твереза економія енергоресурсів. Якщо до цього на освітлення населених пунктів витрачалося 12-15 тис грн. на місяць у зимовий період, то зараз ми будемо платити в 2,3 рази менше, і отримаємо в два рази якісніше освітлення», – розповідає голова Високівської ОТГ.

Економія ресурсів – це одна з «фішок» Миколи Бардука. І заощаджує очолювана ним громада не лише на використанні альтернативного палива або на впровадженні новітніх технологій освітлення, але й на зарплатах апарату сільради.

«Якщо дехто ще шукає місце під сонцем, я вважаю, ми його вже знайшли, – впевнено промовляє голова Високівської ОТГ. – Головне – ефективно розпоряджатися ресурсами, які в тебе є, витратити кошти не на заробітну плату апарату, а на розвиток. Ви бачите, що в нас не працює 30-40 чоловік, а лише 11. І вони повністю забезпечують функціонування громади. Кожен з них має як мінімум 2-3 посади, отримуючи за це доплати».

До речі, найменша зарплатня у фахівця, що працює в апараті сільської ради, становить 6000 гривень, що є досить гарним показником для сільської місцевості.

Незважаючи на поважний вік, Микола Миколайович Бардук зосередився не лише на традиційних напрямках покращення якості життя – будівництві доріг, освітленні, облаштуванні шкіл і дитячих садочків. Він охоче впроваджує новітні технології, що можуть підвищити якість життя мешканців Високівської ОТГ.

«Один з мікропроектів, що ми зараз реалізуємо, вартістю 50 тисяч гривень – досить цікавий, на мою думку, і корисний для жителів громади, – розповідає голова Микола Бардук. – Це створення он-лайн консультативних пунктів для зв'язку жителів громади з безоплатною вторинною правовою допомогою та поліцейськими. На 90% він вже реалізований. За кілька тижнів мають приїхати представники уряду Нідерландів, які фінансують цей проект, і ми його відкриємо. Тож жителі громади зможуть швидко отримувати консультацію з правових питань або з питань безпеки. Жителів

поінформували про це через листівки, вказали там контактні телефони.

Ще один, дуже цікавий проект, впроваджує громадська організація «Паритет». Вона співпрацює з представниками громади, активними жителями, які працюють над баченням майбутнього розвитку громади».

Звісно ж, побачивши неабиякі здобутки Високівської ОТГ та зміни на краще, що відбулися лише за 2 роки від створення громади, у нас виникли питання про те, за рахунок яких коштів, крім участі у проектах розвитку, все це відбувається.

«Ми є самодостатні, в нас нормальна фінансова ситуація, – відповідає Микола Бардук. – Взагалі на території ОТГ є 4 «кита», на яких вона тримається: два потужних сільгосп підприємства, які обробляють половину Черніківського району і ще землі в сусідніх районах, але зареєстровані у нашій громаді. Нам приємно з ними працювати, бо зарплата легальна, тож мільйонні відрахування йдуть до сільського бюджету. Ми з ними уклали партнерські угоди: на кожен гектар землі вони сплачують кошти на соціально-економічний розвиток території. Від одного з них ми вже отримали близько 140 тисяч гривень, і біля 100 тис гривень – від іншого.

Також на нашій території працюють 2 каменедобувні підприємства. На один з цих кар'єрів, що динамічно розвивається, ми покладаємо великі надії, і пов'язуємо з ним розвиток громади. Там планують будувати переробний завод, отже будуть створені нові робочі місця».

На підприємстві ВМВС, що займається видобутком лабрадориту, нас зустрічає Іван Володимирович Дударенко, начальник кар'єру.

«Лабрадорит – це вулканічна порода, один з різновидів граніту. Той, що ми видобуваємо на цьому родовищі, відрізняється яскравими синіми вкрапленнями на чорному фоні, пояснює Іван Володимирович. – Ми працюємо лише півтора роки, але за обсягами (100 кубів на місяць) вже випереджаємо деякі підприємства з багаторічним стажем. На кар'єрі задіяно 40 робітників, середня зарплата становить 6 тис. грн. Зараз займаємося розробкою родовища. Запасів, що безпосередньо тут, вистачить на 25-35 років, але є ще й інші ділянки. Працюємо за новітньою технологією, в Україні є лише 2 кар'єра, де впроваджено цей метод. Ми не використовуємо вибухівку, каміння вирізається спеціальним канатом. Використовується лабрадорит переважно у

будівельній галузі. Постачаємо його майже по всьому світу: до Словенії, Італії, Туреччини, Єгипту. Багато йде до Китаю та Індії – там розташовані найбільші виробничі потужності».

Як зазначив сам голова Високівської ОТГ, він за останні два роки ще не був у відпустці.

«Намагаюсь якомога більше зробити. Одне вдалося, а зараз ось це, потім інше. З'явився якийсь азарт, – ділиться Микола Бардук. – Ми зрозуміли: якщо працюєш на перспективу, маєш документацію, подаєш проекти, стукаєш у двері, то їх відчиняють».

Дивлячись на те, що було зроблено у Високівській ОТГ лише за два роки, я згадала слова Генрі Бокля: «Вдавнину найбагатшими країнами були ті, природа яких найбільш щедра. А нині найбагатші країни – ті, в яких людина найбільш діяльна». Саме це – активна діяльність об'єднаних громад, їх мешканців, депутатів та голів, і стане запорукою успіху територіально-адміністративної реформи в Україні.

* * *

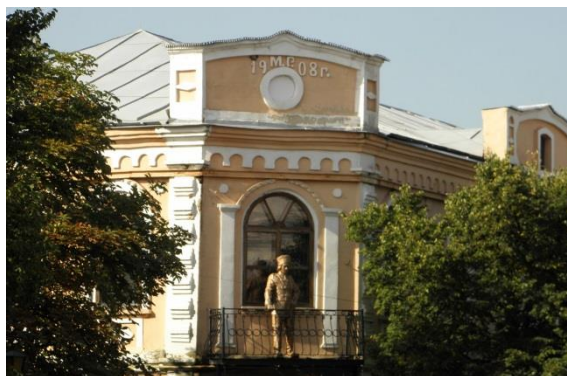
МЕДИЦИНА І ЗДОРОВ'Я

Нетипичний Старобельськ: лекари тел и продавцы душ

Александр Ретивов

О Старобельске у меня до недавнего времени были самые светлые воспоминания, несмотря на то, что тогда, четыре года назад, после освобождения из плена террористов «ЛНР» меня переправили сюда из госпиталя в Счастье. Перед этим довелось провести больше месяца в подвалах оккупированного Луганска, и именно в городской больнице Старобельска меня, избитого и искалеченного после пыток, возвращали к жизни местные врачи. Я могу и не вспомнить сейчас всех имен, зато никогда не забуду их доброго отношения и того внимания, которое они уделяли каждому пациенту.

Старобельск вообще уникальный город – колоритные легенды и богатая история, где побывали и сестра царя в монастыре, и батько Махно, и атаманша Маруся. На самом деле батько Махно вообще длительное время здесь лечился и, считается, что где-то именно в Старобельске зарыл свой клад. Клад ищут любители до сих пор, а на центральной площади города стоит памятник Нестру Махно на балконе старинного здания.

Вообще вся история города крутится в основном вокруг больницы еще с царских времен: известный далеко за пределами слобожанщины окулист Шафрановский, «окружная» больница, в которую стекались страждущие с больших и маленьких сел огромного Старобельского уезда Харьковской губернии, водолечебница, затем и медицинское училище, психоневрологический интернат в Бутковке. ...Все для исцеления тел и душ.

Однако то, что мне довелось узнать сейчас от своих земляков с родной Луганщины, заставило по-другому взглянуть на этот город и, к сожалению, увидеть его с довольно неприглядной стороны.

Для начала хотелось бы сделать одно небольшое предисловие к истории, о которой сегодня пойдет речь. В 70-е годы прошлого века этот спокойный и тихий городок потрясло событие, озвученное даже в тщательно заглушаемом в СССР «Голосе Америки» – здесь торговали детьми! Об этом даже сейчас все еще вспоминают жители города, хотя фигурантов того громкого дела практически не осталось в живых. Обычно, разговор об этом начинается так: «А о Старобельске как-то даже в «Голосе Америки» говорили, мы слушали его на кухне у старого трофейного приемника...» Вообще-то детей никто не выкрадал с целью перепродажи, по улицам не бегали маньяки, выхватывающие малышей с рук перепуганных мам и бабушек. Все было намного прозаичнее, особенно если посмотреть на дело через призму времени – группа медперсонала роддома и административных работников Центральной районной больницы города Старобельска получала неправомерную наживу за усыновление детей-отказников. А попросту – брали взятки за усыновление без очереди или за возможность выбрать себе мальчика или девочку. Группу «сдал» свой же коллега-врач, которому показалось, что ему достается меньше вознаграждения, чем другим.

Но по меркам Советского Союза дело было громким, и сроки немалые – 7-9 лет с конфискацией. Тогда это был нонсенс! Тогда это было преступлением «союзного» масштаба – врачи наживались на людской боли, на трагедии тех, кто не мог по каким-то причинам иметь детей.

Я вот задумываюсь – насколько же банально звучит их «преступление» почти полвека спустя! Разве сейчас можно кого-то удивить тем, что врачи за оказание помощи берут «вознаграждение»?

Оказалось, что «дно» врачебного цинизма можно еще пробить. И этим нелегким «трудом» в настоящее время занимается районный психиатр Старобельского района Лактионов Анатолий Андреевич.

«Светило» медицины в активном поиске, так сказать.

Нелишне будет отметить, что доктор Лактионов отлично освоил все инструменты рыночной экономики для продвижения своих медицинских услуг.

Пренебрежительное отношение к малоимущим пациентам – лишь один из штрихов к его портрету. Добавьте к этому навязывание дорогих лекарств с обязательным указанием: «но покупать это нужно только в центральной аптеке»; строгие расценки за каждое свое движение с коронной фразой «У нас ничего бесплатного нет!», – и вы поймете, что из себя представляет данный врач. Ведь даже когда к нему с какими-либо просьбами обращаются свои же коллеги-врачи, Лактионов и им всегда выставяет счет.

Не менее кричащие случаи с обслуживанием у Анатолия Андреевича и льготных категорий граждан: людей с инвалидностью, «чернобыльцев» и участников АТО. Данным гражданам лекарства предоставляются государством бесплатно. Но пациента встречает не внимательное отношение и желание помочь, а холодная фраза: «бесплатно нет!» с выпиской традиционной «простыни» лекарств и наставлением, где именно это следует покупать. При этом другие специалисты Старобельского районного территориального медицинского объединения подтверждают факт, что указанным категориям лекарства предоставляются бесплатно.

Мало того, на момент написания статьи была получена информация, что родственники пациентов А.А. Лактионова дозванивались по телефону горячей линии в Министерство охраны здоровья Украины! Доктор Лактионов не придумал ничего лучшего, как

объяснить платность лекарств для льготных категорий граждан тем, что «министр у нас всего лишь *исполняющая обязанности*, поэтому приказы и распоряжения, подписанные ею, не нужно исполнять».

Клятва Гипократа, видимо, доктором Лактионовым давно позабыта, обещания не вредить и помогать где-то пылятся на полке вместе с дипломом врача, а люди – всего лишь средство для того, чтобы урвать побольше и любой ценой. Для этого он использует довольно распространенную схему «откатов» на реализации медицинских препаратов и оказании иных услуг. Допустим, на прием к доктору Лактионову приходит пациент льготной категории – к примеру, участник боевых действий. Ему для прохождения курса восстановления государством гарантировано получение необходимых лекарств на безвозмездной основе. Однако тут Лактионов, в своей привычной манере заявляет, что «бесплатно нет», выписывает рецепт и объясняет, что данные препараты можно приобрести только в одной аптеке. Пока один пациент отправляется за лекарствами в указанном направлении, на прием заходит следующий по очереди, и так – весь день. К вечеру сотрудник (сотрудница) больницы, также принимающий участие в данной преступной схеме, заходит в данную аптеку и забирает «выручку» от реализации медпрепаратов, которые, – напомним, – должны выдаваться бесплатно и приносит Лактионову «премию» за день, «ударно отработанный» им в государственном учреждении.

И, само собой, даже за выписки и справки тем же участникам АТО психиатр Лактионов не гнушается требовать мзду. За это, как шепчутся в городе, и был он недавно сильно бит. Но сам доктор объясняет свой факт избиения тем, что... его проиграли в карты!

Хорошая «отмазка» к городской легенде Старобельска – в 30-е годы прошлого столетия городок терроризировали пара братьев-уркачей, которые нередко играли на жизни горожан. Но потом один брат проиграл другого и вынужден был его повесить на арке входа в городской парк. Карточный долг свят, но, выполнив его, второй брат застрелился. Так гласит легенда, передаваемая в поколениях. Увы, веры ей мало, и в каждом городке найдется своя такая страшилка.

Если кто-то из уважаемых читателей мог подумать, что это уже предел очень насыщенной и деловой работы Старобельского районного психиатра Анатолия Андреевича Лактионова, то он,

уву, ошибся и недооценил «деловую хватку» доктора.

Недавно предприимчивый врач Лактионов обратился с деловым предложением к бизнесмену N, ведущему строительство в районе старобельского автовокзала, и попросил за свою услугу ни много ни мало, а всего две тысячи вечнозеленых американских долларов. Предложение психиатра состояло в следующем – он, используя свои должностные полномочия и имея доступ к медицинской информации поможет «отжать» частные усадьбы, расположенные вокруг места строительства для расширения строительных площадей.

Какова будет схема реализации данной «услуги» – доведение до нервных срывов, до самоубийств или поджоги неугодных домовладельцев? Да, это звучит страшно, но, похоже, что человеческая алчность действительно не имеет границ.

На этом бы месте следует поставить точку и позволить далее соответствующим органам – полиции, Минздраву и прокуратуре, – разбираться с заигравшимся в бизнес врачом. Только хотелось бы отметить, что в те далекие 70-е громкий резонанс вызвало дело, где малышей передавали за вознаграждение в обеспеченные, вообще-то, семьи, что гарантировало отказникам безбедную жизнь и любящую семью.

Но Старобельск гудел, как разъяренный улей, перекрывая своим гомоном шум глушилок «Голоса Америки»!

Что изменилось? Что надорвалось во всех нас?

Все знают и все молчат... В крайнем случае, скажут с непередаваемо тяжким вздохом «Всёпропало! Везде так...»

Нет, это – не болото вокруг нас. Мы сами и стали болотом.

Тишь. Гладь. Благодать. Кто утонет – не видать...

И все же хотелось бы обратиться к руководству городской больницы Старобельска и задать вопрос как главному врачу, так и коллективу сотрудников: при всем том, сколько людей спасли в этих стенах, скольких раненных защитников – военных и добровольцев, здесь выходили и вернули к жизни талантливые врачи, – как так вышло, что один из вас, уже не чувствующий земли под ногами, мог бросить такую мрачную тень на все и на всех? Почему молчали те, кто знали о его бесчеловечных поступках? Ведь вам доверяют свои жизни, о вас хорошо отзываются и вспоминают с глубокой благодарностью, среди медперсонала так много замечательных

выпускников Старобельского медицинского училища – любящих свою работу профессионалов, чье призвание помогать людям...

Впрочем, как говорят, в семье не без урода, и теперь из-за него одного еще долго будет витать над всеми дурная слава.

* * *

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ

Сагайдак

Василь Селявін

Сагайдак – унікальне урочище в гранітному каньйоні річки Мертвовод при впадінні річок Арбузинки й Арбузени. Зараз цю місцевість всі знають як Актівський каньйон, який взяв назву від тут таки розташованого с. Актове.

Досліджуючи картографічний матеріал кінця 18 ст. і топографічні описи від 1774 р., доступні документи архіву Коша Запорозької Січі, вдалося розкрити деякі забуті сторінки історії цієї місцевості.

Сагайдак – це власна назва бувшого тут укріпленого караван-сараю часів Золотої Орди, біля бродів через річку Мертві води. Назва городища пішла від рельєфу місцевості, характерний вигин каньйону по формі нагадує собою власне – **сагайдак**, тобто шкіряний футляр для лука зі стрілами, обладунок кінного лучника.

Тут проходила одна з гілок Шовкового шляху, від бродів на Богові, через Мертві води, р. Солену, р. Громоклію, р. Інгул, р. Інгулець, р. Ісунь до перевозу через р. Дніпро на Кизикирмень.

На кожному броду через річку стояв караван-сарай, доведені городища на р. Солений, та на р. Громоклія (Аргамаклія Сарай), які існували тут в 13-14 ст.ст. Потім Орда зазнала занепаду і степові містечка опустіли.

Пізніше Ногайці, які кочували в наших степах в межиріччі Богу та Дніпра, південніше цього шляху зі своїми отарами в 17-18 ст.ст. не знали, кому належали ті руїни, оскільки були переселені з-за Волги.

Запорожці називали цей шлях **нижній Гардовий**, починався він від Гарду на Богу, по ньому проходив досить таки умовний кордон між Вольностями Війська Запорозького і Османською імперією.

Поляки називали цей шлях **Королівський**, він зв'язував Варшаву з Кримським ханством. Запорозькі козаки по всій протяжності шляху виставляли на бродях через степові річки прикордонні пости, варта на яких несла сторожову службу. Також козаки збирали і митний, і проїзний збір на користь Війська з багаточисельних чумацьких валок, які везли цим шляхом сіль з Перекопу в Подолію та Київ, також на рибні заводи Гарду на Богу. Без солі в ті часи переробляти і зберігати рибу було неможливо.

В самому урочищі, з боку території Вольностей в деякі роки, в весінньо-осінній час знаходилася й адміністрація Богогардової паланки – певне, з міркувань безпеки, якщо загрозлива ситуація на кордоні змушувала козаків розміщувати центр паланки ближче до Січі.

Гард на Богу – це рибні промисли на нерестову рибу в районі порогів, де обладнувати гарди й ловити рибу, яка протискалась проти течії поміж камінням порогів, було легше. Враховуючи, що в урочищі Сагайдак річка Мертвовод тече в порожистому гранітному каньйоні, устя річок Арбузинки й Арбузени також прорізають каньйони, і присутність тут адміністрації Богогардової паланки обумовлена ще й чинником суто економічним: на тутешніх порогах козаки теж вели промисел нерестової риби.

Топонім **Сагайдак** зберігався в цій місцевості і при запорозьких козаках, і вживався до початку 19 ст.

Встановлення місця табору запорожців при Мертвих водах – це ще одна задача для нашого клубу. Також, само собою, слід розкрити сторінки історії скіфських часів: вважається, що саме річка Мертвовод в районі каньйону і є легендарний **Ексампей**. Що стосується локалізації місцезнаходження золотординського Сагайдаку на лівому березі річки Мертві води, то ця задача вирішена. Де

ж знаходився середньовічний татаро-монгольський Сагайдак? Вивчивши наявні картографічні матеріали, стало зрозуміло, що локалізація його одразу за селом Актове, на оглядовому пагорбі, де перетинаються дороги з трьох бродів, та далі на Солену прямує шлях.

Вивчивши місцевість, увагу привернула територія цвинтаря, розташована так точно, як укріплення на мапі Томілова 1775 року. Там є територія більш сучасних поховань і більш давніших, цвинтар обвалований земляними валами. Є також якісь насипи на території, але саме головне – цвинтар по валам огорожений муром, складеним з дикого, ломаного ракушняка.

Місцевість заселялась одразу після 1775 року, тож і кладовище заснували разом із селом Актове. На річці Мертві води і окружних балках немає ракушняку, там усюди виходи граніту – Актівський каньйон.

До ближніх покладів ракушняку на південь кілометрів зо 10, тому село побудоване із саману, огорожі – з граніту, а тут – кладовище, огорожене чомусь диким, ломаним (не пиляним) ракушняком, зі слідами розчину на поверхні. Монголо-татари ж у нашій місцевості намагалися споруджувати будівлі тільки з ракушняку: легкий і теплий, він легко піддається обробці, та різним оздобленням будівель, то й привезли його сюди для будівель, городище ж було невелике.

Поселенці ж потім розібрали на будматеріал, а дрібніший камінь – просто зачистили територію під кладовище та склали огорожу на обваловку навколо цвинтаря.

Вивчаючи територію старого кладовища, на розі одного з прямокутних насипів був знайдений цікавий плаский ракушняковий камінь розміром приблизно 100x100 см, з шестистороннім отвором посередині. Після консультацій зі спеціалістами-археологами ми визначили, що він подібний до знахідок з таких само об'єктів, і є основою для дерев'яної колони, яка вставлялася всередину отвора.

Поставити крапку в цій справі ще зарано, дослідження потребують, як мінімум, археологічних розвідок і подальших розкопок.

* * *

НЕОКУЛЬТИ (СЕКТИ)

«Ашрам Шамбали», заборонена секта Костянтина Руднева в Україні

Ірина Кременовська

«Ашрам Шамбали» являє собою тоталітарну псевдорелігійну організацію окультизму спрямування, що було утворено 1989 р. у м. Новосибірську Російської Федерації громадянином РФ Рудневим Костянтином Дмитровичем (04.08.1967 р.н., уродж. м. Новосибірська, освіта середня технічна, до ув'язнення проживав за адресою: м. Санкт-Петербург, РФ, вул. Велика Московська, буд. 11, кв. 12).

07 лютого 2013 р. Новосибірським обласним судом Руднев К.Д. був визнаний винним у скоєнні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 131 (згвалтування), ч. 1 ст. 132 (насильницькі дії сексуального характеру), ч. 1 ст. 30, ч. 3 ст. 228.1 (приготування до незаконного збуту наркотичних речовин в особливо великому розмірі) Кримінального кодексу РФ і засуджений до 11 років позбавлення волі з відбуванням покарання в колонії суворого режиму, а також до сплати штрафу в розмірі 100 тис. рублів.

Одночасно Новосибірським обласним судом було прийнято рішення про заборону

діяльності організації «Ашрам Шамбали». Рішенням Верховного Суду РФ від 23 липня 2014 р. апеляційну скаргу на рішення про заборону діяльності культу було залишено без розгляду.

Після заборони діяльності даного культу рішенням Верховного Суду Російської Федерації його послідовники перейшли на нелегальне положення, а значна їх частина перемістилася до інших країн, а саме: до України, Республіки Казахстан та країн Європи, зокрема Федеративної Республіки Німеччини.

Деструктивний культ «Ашрам Шамбали» змінив назву та на теперішній час використовує для прикриття своєї діяльності інші варіанти назв, які не пов'язані зі словами «Ашрам», «Шамбала» та іншими термінами, котрі внаслідок значного громадського резонансу навколо викриття й засудження Руднева К.Д. стали асоціюватися з кримінальним характером діяльності культу і негативно сприймаються людьми.

I. Доктрина та ідеологія організації. Ідеологія культу побудована на змішуванні окультизму, східних релігійних віровчень та язичницьких вірувань, ідей Нью Ейдж, шаманізму, магії, жіночих практик сексуального характеру («сексуальна магія»), псевдопсихології, духовних та енергетичних практик, тез із «Живої етики» О. та М. Рерихів, езотеричного вчення Карлоса Кастанєди, рейки, тантри, так званого «астрального карате» (безконтактного бою), йоги тощо.

Теоретичну основу ідеології організації складають культові книги, а саме (рос.):

- 1) **«Путь дурака»** (в кількох томах, яких видано близько 10), автором вказаний Сотіліан Секоріській;
- 2) **«Рассвет Инлиранги»**, авторкою вказана Вікторія Новак;
- 3) **«Тайны мертвых»**, авторкою вказана Софья Санс;
- 4) **«Бизнес-магия и Ты миллионер: теория и практика»**, автором вказаний Олександр Белов;
- 5) **«Бриллианты Мудрости»**, автором вказаний Калкі.

Всі культові книги є результатом колективної творчості adeptів культу і видані під вигаданими іменами (псевдонімами). У даних творах пропагується культ особистості лідера культу – Руднева К.Д., ідеї дегуманізації всього суспільства та ненависті до оточуючих, які не є членами культу і не поділяють поглядів adeptів «Ашраму Шамбали». Також активно провадяться ідеї

за знищення інституту сім'ї, при цьому у спотвореній, глузливій і непристойній формі нав'язуються тези відмови від створення родини та народження дітей, позитивізується зневага до батьків і всіх рідних, схвалюється відмова від отримання освіти і небажання працювати. Натомість значна увага приділяється естетизації хаотичних статевих зв'язків і сексуальних оргій, у тому числі під виглядом тантричних практик.

II. Керівництво та лідери. Лідером культу є його засновник Руднев К.Д. (псевдоніми: Рулон, Сотіліан Секоріській, Шрі Джнан Аватар Муні, Алтай Каган Богомудр, Большой Шаман Алтая Богомудр Алтай Каган, Прибулець із Сіріусу, Калкі, Учитель Калкі тощо).

Після засудження Руднева К.Д. роль керівника організації виконує його заступниця – громадянка РФ **Оксана Спиридонова** (псевдонім «Артеміда»). Вона підтримує постійний зв'язок з лідером культу, що перебуває у місцях позбавлення волі, передає йому всю інформацію про діяльність організації, виконує всі його доручення та координує діяльність осередків у РФ та інших країнах.

Помічницею Спиридонової О. є «жриця» **Еліна Рахматуліна** (1989 р.н., псевдонім «Ніка»; від 2013 р. оголошена у розшук як зникла безвісті).

III. Конспірація членів культу і приховування своєї діяльності («сталкінг»).

У культурі «Ашрам Шамбали» діє налагоджена система так званого «сталкінгу» – набір прийомів і способів приховування дійсної мети діяльності, належності до «Ашраму Шамбали» та зв'язку з його лідером Рудневим К.Д.

Протягом усього періоду свого існування культ змінив низку назв, використовуючи, в тому числі, такі найменування (рос.): «Беловодье», Путь в «Беловодье», Международная академия «Путь к счастью», Международная «Академия Счастья», «Эзотерический Ашрам Шамбалы», «Российская тантрическая школа», Сотиданандана йога-центр, «Школа гейш», «Олирна» тощо.

На теперішній час в Україні культ використовує для прикриття формат проведення тренінгів, орієнтованих переважно на жінок. При цьому поширеними є декілька різних варіантів найменувань, зокрема «Жіночий клуб», «Таємниці 10 великих жінок», «Академія жіночих наук», «Академія жіночих знань», «Секрети Клеопатри», «Школа богинь», «Сила роду», «Родова жіноча сила», «Бізнес-магія», а також навчальних курсів на кшталт (рос.) «Курс «Тайны 10 Великих женщин»: Клеопатра – уверенность Царицы», які використовують подібні назви.

IV. Діяльність культу в Україні. Вербування адептів до культу здійснюється під час участі в жіночих семінарах, куди залучають людей за допомогою Інтернет-сторінок у соціальних мережах. Протягом останніх років до України під виглядом «тренерів» та «ведучих»

різноманітних курсів з країни-агресора прибувають особи, що є особливо наближеними до лідера культу і входять до складу даного кримінального угруповання.

Кошти, зібрані у вигляді оплати участі в навчальних курсах, тренінгах а також благодійні пожертви від українських громадян, в тому числі у вигляді цінностей, іншого майна та об'єктів нерухомості, передаються у розпорядження центрального осередку організації, що приховано діє в РФ.

V. Особливості культової практики організації. Оскільки в культурі існує декілька рівнів посвячення, то на перших етапах організатори не повідомляють про те, яку організацію вони представляють насправді. Після тренінгів учасників (учасниць) запрошують до продовження навчання та проходження наступних курсів, які вже передбачають проживання на спеціально орендованих квартирах і підготовку до набору до «гарему» Руднева К.Д.

В культурі практикуються сексуальні оргії під виглядом тантри або «енергетичних практик», спрямованих нібито на розкриття жіночності й сексуальності. Участь у таких заходах є платною, і її вартість може сягати до 2 тис. доларів США з однієї особи.

Також запроваджено фотографування оголених жінок-учасниць семінарів із подальшим передаванням даних зображень безпосередньо Рудневу К.Д. в колонію, де він особисто здійснює відбір претенденток для свого «гарему». Потрапляння до «гарему» Руднева К.Д. вважається найвищим ступенем посвячення. Крім того, під час деяких занять ведеться відеозйомка сексуальних оргій, тобто створюються твори еротичного та порнографічного характеру для подальшого розповсюдження та продажу.

На теперішній час послідовники Руднева К.Д. поступово перебираються з України, Російської Федерації та Казахстану до країн Європи, зокрема до Федеративної Республіки Німеччини, де зараз діє їх переважна більшість.

Таким чином, культ «Ашрам Шамбали» (включаючи всі варіанти його найменувань) являє собою деструктивну псевдорелігійну організацію антисоціальної спрямованості, що використовує для вербування нових adeptів і для прикриття своєї протиправної діяльності різні форми громадської активності, удаваної благодійності, навчальних курсів особистісного зростання та «духовного розвитку».

Діяльність даного культу становить **потенційні та реальні загрози**

національним інтересам і національній безпеці України, що полягають у такому:

1. Ведення активної пропаганди проти інституту сім'ї, зокрема нав'язування жінкам переконання про те, що сім'я – це погано, не слід народжувати дітей, народжують лише «свиноматки».

2. Дегуманізація суспільства: adeptи культу діють як ізольована асоціальна група, що поставила себе на протигагу решті населення, в якому вбачає ворогів. «Вороги», на переконання членів культу, перебувають «поза законом», і це надає право кожному робити з ними все, що завгодно: обкрадати, грабувати, влаштовувати цькування за критику, залякувати й погрожувати, а також збирати й поширювати інформацію про особисте життя громадян без їхньої згоди, поширювати недостовірну та негативну інформацію про критиків культу. При цьому adeptи культу всіляко намагаються уникати юридичної відповідальності за свої діяння, в тому числі за переслідування громадян, тому постійно переходять і дотримуються суворой конспірації. Дегуманізація оточення також містить елементи розпалювання ворожнечі на релігійному підґрунті, а саме: у розумінні adeptів культу всі «мирські» люди та віруючі інших релігійних конфесій вважаються «мишами», їм протиставляється безальтернативне власне віровчення, що вважається шляхом «обраних», «врятованих», хто має абсолютну перевагу над рештою та наділяється «правом» установлювати свої правила та диктувати їх суспільству.

3. Заохочення безробіття. У культурі всіляко заохочується відмова від навчання та участі в будь-якій суспільно-корисній праці, натомість пропагується утвердження такого способу життя, за якого джерелом існування є виключно введення в оману інших. Внаслідок відмови від здобуття фахової освіти та виключення із суспільно-корисної праці більшість adeptів культу зрештою залишаються без джерел заробітку та існування (оскільки всі їхні заощадження та ресурси переходять організації, що заволодіває цим майном шляхом введення в оману), а подальше утримання цих громадян і витрати на їх соціальне забезпечення становить додаткове навантаження на державний бюджет.

4. Незаконне позбавлення волі та утримання громадян, у тому числі іноземців і переховування осіб, яких оголошено у розшук (як безвісті зниклих, так і тих, які переховуються від органів слідства і правосуддя). Під виглядом облаштування

«ашрамів» та «предверій» на території України прибувають громадяни інших держав – переважно Російської Федерації та Республіки Казахстан. Як правило, адептів – «учнів» («садхаків») утримують у спеціально орендованих або куплених житлових приміщеннях без реєстрації та не розголошуючи їхнього місця перебування. При цьому самі утримувані культом особи заздалегідь і чітко проінструктовані стосовно дій у разі можливого викриття правоохоронними органами – вони зобов'язані відповідати, що є повнолітніми, а тому самостійно реалізують своє право на свободу пересування й вільний вибір місця проживання та перебувають у даному місці добровільно. Навіть у випадках, коли рідним вдається їх розшукати, під час зустрічей вони поведуться агресивно і відмовляються залишати організацію. Однак насправді вони поведуться так, оскільки перебувають під повним контролем і жорстким психологічним впливом культу.

5. Завдання шкоди здоров'ю громадян під виглядом проведення оздоровчих практик, цілительства, так званої «астральної хірургії» тощо. У культурі пропагується відмова від засобів традиційної медицини, а в разі хвороби адепти повинні віддавати перевагу «духовним практикам зцілення». Внаслідок такого підходу громадяни, що свідомо відмовляються від кваліфікованої медичної допомоги та лікування, ускладнюють свій стан, від чого хвороба загострюється та нерідко все завершується смертю людей, зокрема у випадках наявності у них складних хронічних захворювань і органічних уражень.

6. Підбурювання до скоєння протиправних діянь, зокрема шахрайства (жінок під час семінарів навчають, як заволодіти коштами чоловіків), заняття проституцією, в тому числі під виглядом «еротичного масажу» та роботи у підпільних борделях під виглядом «масажних салонів» та ін. Крім того, подібна поведінка жінок у культурі всіляко заохочується.

7. Ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів у великих і особливо великих розмірах шляхом використання статусу неприбуткових і благодійних організацій.

8. Маніпулювання громадською думкою, введення в оману населення стосовно дійсної мети діяльності культу, використання засобів соціального зомбування та психологічних методів деструктивного впливу на волю та свідомість людей.

9. Загроза проникнення на територію країни під виглядом «тренерів», «наставників», «ведучих семінарів» іноземних громадян, які здійснюють розвідувально-підривну діяльність проти інтересів України.

* * *

СПЕЦПРОЕКТИ

Грузини в Польщі: реалії життя

Денис Марків

«Pan Czarna Kaukaska»: сумна правда про життя грузинських емігрантів у Польщі.

Цю статтю я пишу, перебуваючи в Польщі, і взятися за цю тему мене змусив один неприємний випадок, свідком якого я став. Є тут в Малопольському воєводстві цікаве місце - Бялка Татранська, що приваблює тисячі туристів на гірськолижні курорти й теплі джерела. Днями я спостерігав, як у місцевій корчмі група поляків з образами накинулася на цілком пристойну людину грузинської зовнішності. Предметом конфлікту була суцзя дрібниця - гра в більярд, але поляки, не соромлячись у виразах, причепилися до національним походженням гостя і вигуквали на його адресу відповідні лайки.

Я розговорився з Дато (так звуть мого нового знайомого):

- А, - махнув він рукою, - просто не дуже-то вони нас люблять, от і зляться.

Від нього я і дізнався про деякі особливості життя грузин в Польщі (Дато приїхав з Тбілісі на роботу і живе тут більше шести років), а коли вчора і сьогодні поспілкувався з іншими грузинами, багато питань відпали самі собою.

Безумовно, маргінали і просто хами є в будь-якому суспільстві, незалежно від того, до якої країни воно належить - Грузії, Польщі або ж Україні. Тому в будь-якій спільноті людей можуть виникати конфліктні моменти, однак якщо вони переходять у затяжні протистояння або спалахують на національному підґрунті, то це не може не викликати тривогу.

Отже, чи існує в Польщі якась неприязнь або обмеження прав грузинів з боку поляків і які можуть бути причини такого ставлення?

Якщо для початку звернутися до історичних відомостей, то, на перший погляд, причин

для якихось протиріч або претензій тут немає. Польща і Грузія, незважаючи на досить велику віддаленість країн одна від одної, здавна зберігали і зміцнювали партнерські відносини. Як усі ми знаємо, основною релігією в Польщі є католицизм, і польські місіонери протягом декількох століть несли своє віровчення і в інші країни, в тому числі в Грузію, де католицизм стало поширюватися з 15 століття.

А в минулому - 20 столітті, на етапі становлення Грузії як незалежної держави, саме Польща надала їй серйозну підтримку.

На сучасному етапі в офіційних заявах від перших осіб Польщі просуваються тези про братерство, і досить часто лунають слова про зміцнення дружби між народами двох країн. При цьому підкреслюється, що об'єднає народи Польщі і Грузії однакове прагнення до незалежності і почуття національної гордості, незважаючи на те, що ці народи все ж різні.

В даний час на території Польщі проживає близько 5,9 тисяч грузинів. Як правило, в більшості своїй це громадяни, які прибули в країну з метою працевлаштування. Через цю обставину, вони ж забезпечують значні надходження коштів до державного бюджету. В першу чергу, за рахунок сплати податків від діяльності представників малого та середнього бізнесу, в тому числі вихідців з Грузії, в останні роки Польщі вдалося домогтися істотних поліпшень на ринку праці та уникнути витрат на дофінансування фондів соціального страхування, включаючи виплати пенсій.

Разом із тим, значний вплив іноземців не завжди позитивно впливає на можливості вітчизняних фахівців отримувати робочі місця. Зокрема, поляки вважають, що приїжджі відбирають ці можливості у них і «перетягують» на себе не тільки найкращі вакансії, а й цілі сегменти ринку і навіть певну частину інфраструктури. Як відомо, серед таких приїжджих чимало і українців (близько 441 тис. громадян України, а це в десятки разів більше, ніж вихідців з Грузії), але якщо до українців поляки зберігають більш-менш лояльне ставлення в силу зрозумілих причин - зовні відрізнити українця від поляка практично неможливо, то на вихідців з Кавказу звертають увагу одразу, виділяючи їх із загальної маси за характерними зовнішніми ознаками. Саме на таких - «несхожих», вони і направляють своє невдоволення. Тому і звучать докори і образи: «Pan Czarna Kaukaska» (чорний кавказець), «Idź do Gruzji» (йди до Грузії), або взагалі «Gruziński kurwa», - прикро, але

саме такі слова я почув сам, інакше не повірив би.

Чи поділяють рядові польські громадяни позицію керівництва своєї країни, що називає грузинів їх братами? Відповідь на це питання можуть дати лише відповідні соціологічні дослідження серед корінного населення про їхнє ставлення до грузинів і вихідців з Кавказу в цілому, а такі дослідження наразі не проводилися. Чому? Чи не тому, що вони відкриють занадто непривабливу правду?

До речі, якщо згадати про події, пов'язані з нападом Росії на Грузію в 2008 році і призвели до окупації Південної Осетії, то вони тоді викликали першу і вельми значну за масовістю хвилю мігрантів з Грузії до Польщі, куди грузини звернулися для отримання статусу біженця. Але тоді розгляд їх заявок на надання такого статусу мав настільки затяжний характер, що у 2009-му році викликало масові акції протесту грузинів, які звинувачували Польщу в дискримінації грузинських емігрантів за національною ознакою і навмисному затягуванні бюрократичних процедур, а в подальшому - і необґрунтованих відмов у наданні статусу біженця.

Тобто, з усього виходить, що з одного боку Польща зацікавлена в залученні до країни працездатних іноземців (в тому числі грузинів, які вміють і люблять працювати), оскільки вони допомагають забезпечувати високі податкові надходження. З іншого боку, до грузинів тут ставляться, як до ресурсів, і тому польська влада просто «закриває очі» на негативне ставлення власних громадян до вихідців з Кавказу і розпалювання поляками конфліктів на національному підґрунті. Чи буде скаржитися кудись грузин, який приїхав до Польщі, ще не вивчив місцевої мови і зайнятий виключно роботою заради виживання? Тому грузини і не мають звички скаржитися, та й національна гордість не дозволяє.

Я глибоко поважаю грузинський народ і однаково поважаю народ польський. У мене є досить багато друзів серед грузинів і серед поляків, і другі прямо говорять про те, що не сприймають перших як братів. Поляки, яких я знаю, вважають, що «грузини ще гірше євреїв», оскільки грузини дружні між собою, а в чужій країні - тим більше, вони завжди консолідується разом і допомагають один до одного. Проте, з такою тезою не можна погодитися, тому що грузини дуже відкриті, вони не претендують на панування в будь-

яких сферах і не вважають інші народи нижче себе, на відміну від поляків.

З огляду на таке ставлення, владі Польщі час всерйоз задуматися про те, як не допустити подальшого розпалювання міжнародного конфлікту, звернути увагу на дії окремих радикалів і так званих «польських націоналістів» (а на ділі – шовіністів), а також їм давно пора перейти від порожніх слів про «братерство» до більш конкретних вчинків і довести свої дружні наміри ділом, а не обіцянками.

* * *

ВАШЕ ПРАВО

Презумпція “кози”, або Безглузді гримаси адміністративного правосуддя

Олексій Святогор

Сучасне процесуальне законодавство, створене, ясна річ, «для простого народу і захисту його прав» містить іноді такі відверті безглуздості, що виникає сумнів в адекватності і розумовій повноцінності осіб, причетних до таких змін. Ці моменти просто не можуть залишатися без уваги дослідників, теоретиків і практиків. Саме з цієї причини ми не могли пройти осторонь і спробуємо описати максимально зрозуміло і доступно для широкого загалу (не тільки професійних юристів) із тим, щоб стало зрозуміло істинне призначення і походження цих новел та їх відверта шкідливість і небезпека для правосуддя в цілому (всупереч задекларованим цілям «турботи про народ»). Отже, ст. 160 сучасної редакції Кодексу адміністративного судочинства України декларує вимоги до форми позовної заяви, та, зокрема містить такі положення: «Позовну заяву може бути складено шляхом заповнення бланку позову, наданого судом. На прохання позивача службовцем апарату адміністративного суду може бути надана допомога в оформленні позовної заяви». Аналогічна норма була і в «старій» редакції Кодексу, і вона ж відсутня в інших процесуальних кодексах (у Господарському процесуальному і Цивільному

процесуальному, не кажучи вже про Кримінальний процесуальний).

Тобто, ви, наприклад, приходите до суду адміністративної юрисдикції (який розглядає позови, переважно, простих людей проти органів, наділених владними повноваженнями (державних органів) з наміром домогтися справедливості за допомогою одного з поширених питань: вам не так нарахували пенсії (допомоги), неправильно (незаконно) звільнили з державної служби, неправильно нарахували податки (збори), прийняли незаконне (на думку ініціатора) рішення про будівництво дороги (за яким потрібно знести цілу купу будинків і поміняти конфігурацію району), заборонили партію (релігійну організацію) та ін...

І тут, – о диво, – дізнаєтеся, що не потрібно наймати дорогих адвокатів (хто не в курсі – то саме вони за останніми віянням законодавчої моди є практично єдиними легальними посередниками між громадянами і судами) і самому занурюватися у надра законодавства, блукаючи безкрайними нетрями указів, наказів, законів, постанов, розпоряджень, судових актів і вишукуючи на їх теренах способи обґрунтування вимог.

Виявляється, ваш позов, який ви хочете подати – максимально типовий, і всі його доводи вже відомі, апробовані, викладені на бланку (або, як ще кажуть, у формі «кози») і позивачеві досить лише взяти готовий бланк, прописати свої ПІБ, поштову адресу, ідентифікаційний код, телефон, назву і реквізити відповідача, який порушив права (вони теж уже будуть прописані в бланку-«козі»), якщо позов майновий – то вставити суму вимог, підписати, заплатити держмитю, прикріпити додатки і подати в віконце прийому документів.

Все зроблено максимально просто і «шаблонно» – живи та радій.

Але це, дорогі читачі, як раз доводить зворотне. Існуюча ситуація з шаблонними (бланковими) позовами – це винятковий цинізм і відверте шахрайство з боку держави, нище маніпулювання, дискримінація самої ідеї правосуддя (і адміністративного правосуддя) взагалі.

Пріоритетно слід виходити з того, що коли у суду готові «кози» позовних заяв по абсолютно типовим (подібним) випадкам, де громадяни вимагають, наприклад, свої кровні пенсії або соціальні пільги-нарахування, то безперечно, що ситуація з такими позовами і спорами вже має

однотипний завершений характер і принципове єдине рішення.

Тобто, якщо працівники апарату адміністративного суду вже зглянулися до того, що зробили «козу» позову, то ясно, як Божий день: позови такого роду були виграні позивачами, пройшли всі подальші апеляційні-касаційні суди і устоялися, іншого варіанту їх вирішення бути не може (не допускається).

Наприклад, за позовами декількох сотень-тисяч громадян в судах сформувалася практика, що їх право на пенсію або яку там надбавку (виплату) було неправомірно порушено компетентним органом, такі дії були оскаржені і всі позови були задоволені. Тоді працівники апарату суду, втомившись від напливу натовпів страждених пенсіонерів, людей з інвалідністю, ветеранів вирішили, що простіше зробити «шаблон» позову і роздавати його усім бажаючим, в деяких випадках навіть і допомагати оформляти (перевіряти повноту наданих документів (довідок, свідоцтв, посвідчень, розрахунків) позови без будь-якого ризику, що позов такого роду може бути програний (в його задоволенні може бути відмовлено).

Просто уявімо розвиток подій: як буде виглядати ситуація, коли працівник суду підготує текст позову, допоможе його оформити (з додатками, доповненнями), наприклад, для бабусі, яка у своєму зверненні скаржитися на утискання з боку Пенсійного фонду, що не нарахував якусь пільгу дітям війни. Буде заплачено судовий збір, позов поданий – і... гіпотетично програний через його неправильної мотивування чи недоведеність.

Спрогнозуємо: буде цілком закономірним публічне обурення не тільки позивача, а й цілої групи співчуваючих (таких само позивачів, у тому числі потенційних), родичів, громадськості, активістів-пасивістів, депутатів та ін.) На адресу працівників суду, які «сфабрикували» явно некваліфікований, програтий і некомпетентний документ, допомагали його складати-подавати, обнадіяли і потім цинічно зруйнували надії, вбили віру в правосуддя (як же це так, в суді і могли обдурити, нелюди), остаточно вбили шанс на відновлення правосуддя (нагадуємо, що судитися вдруге з того ж самого приводу і тими самими доводами закон забороняє).

Тому, однозначно, якщо «кози» позовів складені і «в ходу», то позови такого роду апріорі вирішуються однотипно і на користь позивачів (відповідно, проти державних органів, суб'єктів владних повноважень). Іншими словами – кількісні зміни в

диспозиції щодо народ-влада (відповідно до одного з принципів і законів діалектики) переросли в якісні та закріплені.

Ось тут і постає питання: як таке може відбуватися в принципі? Коли якась категорія спірних ситуацій з порушеними (оспорюваними, невизнаними) правами, свободами та інтересами громадян вже має стабільний дозвіл, негативний для держави (її органу, який порушив права і свободи величезної маси людей, які виграли позови і довели неправомірність дій держави) – то чому, навіщо і як ця ситуація не усувається і не виправляється централізовано, єдиним способом, однотипно, а продовжує існувати і «мусолиться» в кожному конкретному і окремому випадку? Навіщо і чому?

Чи не простіше буде передбачити єдиний розумний механізм загального відновлення прав та інтересів усіх сторін у типовому правопорушенні (окремі кроки в цьому напрямі зроблено шляхом запровадження інституту типових і зразкових адміністративних справ (ст. 290 Кодексу адміністративного судочинства України), але вони (ці механізми) явно не досконалі, тому що лише дозволяють сформувати єдину судову практику, обов'язкову для судів. При цьому кожна сторона, яка вважає, що її права порушено, отримує захист своїх прав не автоматично, а знов таки, за допомогою подання «типових» позовів в індивідуальному порядку (ч. 3 ст. 291 згаданого Кодексу).

Якщо, скажімо, Іванов, Петров, Сидоров (прізвища взяті абсолютно рандомно) виграли і довели своє право на пенсію (надбавку), то чому за явної очевидності і типовості встановлених порушень органу виплати пенсій (надбавок) Ігнатов, Павлов і Сьоміна, котрі наразі не зверталися до суду (в кого немає грошей на судовий збір, хто хворів, був у від'їзді та ін.) – повинні проходити цей самий формальний шлях, і при цьому все (включаючи суд і відповідача) знають, чим цей відвертий цирк закінчиться? Про яку процесуальну рівність і рівність прав і свобод громадян можна говорити в даному контексті взагалі? Це, виходить, якийсь ценз – природний (точніше, дуже навіть неприродний) «природний відбір» не на користь самих слабких і знедолених.

Виходить, що самі везучі, здорові, забезпечені (оплатити мінімальний судовий збір – не нижче 700 з гаком гривень) і активні пенсіонери-піонери позовної справи змогли довести в суді типовість порушень і захистити свої права на жалюгідні копійки-гривні, а найбідніші, хворі,

нетраспортабельні, неадекватні (хвороба, вік, відстань) – за таких само процесуальних параметрах і маючи аналогічний правовий статус фактично є людьми другого ґатунку, й такі зобов'язані з останніх сил сходити до суду і заповнити бланк-«козу» позовної заяви, котрий держава «милостиво» скинула їм як жалюгідну подачку, зобов'язавши здійснювати ці «гуманістичні» (як це намагаються представити) дії працівників апарату судів.

Це не турбота про народ (позивачів), а цинічне знуцання з відвертим визнанням з боку держави: «ми порушуємо права позивачів, знаємо, що порушуємо, але нічого робити і виправляти не будемо, судіться за шаблоном, досить і цього».

На виході ми маємо тотальне завантаження судів однотипними безглуздими і дурними за своєю природою позовами. Суди зобов'язані робити таку ж «мавпячу» роботу, яку роблять і працівники апаратів суду – одні ксерокопіюють однотипні «позовні заяви» – другі розгрібають і своїми шаблонними рішеннями фактично утилізують це відверте процесуальне сміття, якого не повинно бути.

Судовий збір сплачується, каса працює, всі задіяні у справі, а орган, який порушував права позивачів – і далі їх порушує, передбачувано чекаючи і знаючи, що буде «покараний без покарання» (зі скрипом і тяганиною йому доведеться виплатити те, що він і так зобов'язаний виплатити). Собаки гавкають – караван іде...

При цьому принижується саме правосуддя як система, як напрям правозастосовної діяльності – суди з висококваліфікованих органів, компетентних вирішувати суперечки (реально існуючі нетривіальні ситуації, непереборні конфлікти, що потребують сумлінного підходу та високої кваліфікації) перетворюються на жалюгідні посібники канцелярських контор з папуговими клоунськими функціями навіть без права на маневр. Суд стає не вершителем правосуддя, а всього лише пересічною установою, що займається безглуздою тяганиною з повноваженнями не вище рівня ЖЕКів або приватних охоронних підприємств.

Можливо, причина в тому, що з позивачів через їх масовість держава має непогані суми судового збору (за загальним правилом один позов мінімально обійдеться в суму трохи вище 700 гривень). Є механізми відстрочення та розстрочення, але їх ніхто застосовувати не зобов'язаний, і вони залишені суто на розсуд суду, який може і відмовити, навіть з мотивацією «та вам же дали бланки позовів, чого ще хочете, і так вже все зробили...».

Судовий збір теж повертається (компенсується) на користь того, хто виграв справу, але то буде потім, з формальностями-складнощами, та й від того, щоб прогнати гроші до бюджету – з бюджету теж можна мати свій профіт (поговоримо про це окремо, іншим разом).

Або, що більш очевидно: такими «футболами» держава банально чекає і прогнозує, що якась частина пенсіонерів (позивачів у таких однотипних справах) вимре (мають вони таку тенденцію), і протягом часу, поки триває суд (а враховуючи некомплект судів, ускладнення процесуального законодавства та штучне підвищення кількості «соціальних» справ (у тому числі за допомогою схеми, яку тут було описано) справи такого роду можуть «ходити» по суду до півроку й більше. Таки не всякий доживе...

Для теоретиків права та спеціалістів у галузі філософії права (зокрема) буде цікава тема дослідження «працівники апарату судів та їх роль в наданні професійної правової допомоги» (не треба дякувати за ідею, дарую). За декларованими канонами реформи судової системи правову допомогу можуть надавати тільки адвокати («блакитна кров» юристів). Але виявляється, що з цією справою за законом цілком і навіть краще справляються працівники апаратів судів, штампуючи бланки позовів і допомагаючи позивачам оформляти позовні заяви. Який сенс тоді вперто стверджувати про високий статус адвокатів та їх величне значення для правосуддя і його статусу?

Можна навіть поміркувати на тему можливої відповідальності працівників апаратів судів за неправильні консультування і неправильне оформлення документів (адвокати несуть дисциплінарну відповідальність за «косяки», працівники апаратів судів – нічим не обмежені, так само, як і за законом, знову ж таки, не зобов'язані цього робити (надавати правову допомогу і робити шаблони позовів, адже немає ні стандартів таких дій, ні їх підстави (після скількох «виграних» однотипних справ можна формувати шаблони позовів – невідомо, все здійснюється на власний розсуд у тому чи іншому суді – так само, як і обсяг «допомоги при оформленні документів»).

Хто, чого, як, у яких обсягах, за рахунок якого часу (без порушення будь-яких обов'язків) і за чий рахунок буде робити цю «позасудову діяльність» – незрозуміло. І хто буде відповідати за порушення прав інших позивачів (не типових), що не зможуть бути прийняті працівниками апаратів судів та

отримати свою частку уваги, поки ті зайняті ефемерною допомогою в оформленні позовних заяв?

На відкуп теоретикам варто віддати й очевидно корупційні моменти такої діяльності працівників апаратів судів: чому в робочий час одним особам вони допомогли (ні, не за якусь винагороду – боронь Боже!), а іншим – ні (і чому така дискримінація взагалі відбувається?), а також і очевидну наявність конфлікту інтересів між позивачем, відповідачем і судом (який, складаючи і «просуваючи» позови явно і прямо «підіграє» одній зі сторін спору (позивачам), надаючи доказову базу і мотивування проти відповідача)...

У працівників апарату судів, до речі, в посадових інструкціях чітко закріплено обов'язки, визначено час роботи, окреслено компетенцію, регламентовано навантаження та оплату праці. А тут під час «оформлення шаблонів позовів» і «допомоги при їх складанні» виходить якийсь авральний щоденний «суботник» поза розкладом довільного і неконтрольованого характеру в

робочий час, якийсь узгоджений спектакль абсурду, перформанс, утренник, циркова вистава за участю всіх, хто братиме участь у ній...

На завершення слід зазначити, що подібні ігрища з правосуддям і спотворення його завдань є неприпустимими в цивілізованому суспільстві, оскільки вони яскраво демонструють відсталість і реально антинародну сутність існуючого ладу і чинного процесуального законодавства. Дурного, безглузлого, «заспамленого», принизливого, несистемного, – як і весь державний устрій в Україні в новітній час. І також варто нагадати: саме існування механізму «шаблонних» позовів – відвертий плювок в обличчя правосуддя і сторін, публічна демонстрація принципу «порушуй і далі, нехай скаржаться», та аж ніяке не «правосуддя для народу».

* * *

Вітчизняний загальнодержавний бюлетень «ГОВОРИ!». Свідоцтво серії КВ № 22911-12811Р, видане Міністерством юстиції України 15.09.2017 р.

Категорії читачів: усе населення. Програмні цілі (основні принципи): інформування читачів про події суспільно-політичного життя в Україні та у світі, аналіз чинного законодавства, висвітлення досягнень науки. Вид видання за цільовим призначенням: загальнополітичне, аналітичне, науково-популярне, юридичне, економічне.

Засновник: Приватна наукова установа «Центр економіко-правових досліджень», код ЄДРПОУ 41090200, сайт: <http://el-research.center>

Редакційна колегія: Кременовська І.В. (голова), Кокшарова Н.В., Святогор О.А., Ретівов О.С. Відповідальний за випуск: Святогор О.А.

Адреса редакції: вул. Січових Стрільців, 40-а, м. Київ, 04053. Сайт видання: <http://vilneslovo.com>; email: govory.red@gmail.com

Тираж: 100 прим. Підписано до друку «07» травня 2019 р. Віддруковано: ТОВ «Юстон ЛТД», вул. Олеся Гончара, 36-А, м. Київ, Україна, 01034. Ціна: безкоштовно.